

28 mai 2014

D.P. nr. 235

AVIZ

la proiectul de lege pentru completarea articolului 11 din Legea nr. 764-XV
din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială
a Republicii Moldova

(nr.181 din 15.05.2014)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-menționat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii privind actele legislative nr.780-XV din 27.12.2001 și comunică următoarele.

I. Proiectul este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament conform art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

Prin prezentul proiect de lege se propune completarea art.11 cu o normă nouă care prevede că: **„raioanelor, care au o importanță deosebită în domeniul economiei naționale, precum și pentru istoria sau cultura statului, prin lege, li se poate atribui statutul de raion național-cultural”**. Din conținutul notei informative desprindem că, drept teme pentru elaborarea proiectului servesc adresările consiliului raional Taraclia, în care se solicită acordarea raionului Taraclia statut de raion național-cultural.

Domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art.66 din Constituție.

II. Ținând cont de rezonanța proiectului supus avizării, precum și de impactul acestuia, atragem atenție la unele circumstanțe.

1. Direcția generală juridică a examinat adresarea Consiliului Raional Taraclia, înregistrată în Parlament cu **nr.1985 din 04.09.2013**, prin care se solicita opinia asupra proiectului de lege privind acordarea raionului Taraclia „statut special al Raionului național-cultural Taraclia din Republica Moldova” și și-a expus opinia în

nota informativă înregistrată *nr.Dj-10/448 din 01.10.2013*, prezentată Comisiei administrație publică și dezvoltare regională, unde a menționat următoarele raționamente.

a) Comentariile la Recomandarea 1201 privind Protocolul adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului stabilesc că, „garantarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale este un factor de pace, dreptate și democrație”.

Republica Moldova a făcut eforturi considerabile pentru a stabili un cadru legislativ și instituțional relativ complex și satisfăcător privind protecția drepturilor minorităților naționale. În urma ratificării Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale (Hotărârea Parlamentului nr.1001-XIII din 22.10.1996), Republica Moldova a întreprins un șir de măsuri pentru dezvoltarea sistemului de protecție a drepturilor minorităților naționale și a aplicării legislației.

Astfel, cadrul juridic care se referă la drepturile minorităților naționale din Republica Moldova cuprinde mai mult de 30 de documente, dintre care 10 sunt de importanță internațională. Art.4 al Constituției Republicii Moldova, garantând principalele drepturi ale minorităților naționale stipulate în documentele internaționale, stabilește prioritatea reglementărilor internaționale în raport cu cele prevăzute de actele normative naționale.

Principalul act internațional, ratificat în acest domeniu de Parlamentul Republicii Moldova, este Convenția-cadru, instrument juridic multilateral, consacrat protecției minorităților naționale și care stabilește principiile de respectare a drepturilor acestora.

Un alt pas spre recunoașterea și garantarea drepturilor reprezentanților minorităților naționale, care sînt cetățeni cu drepturi depline ai Republicii Moldova, indiferent de numărul și starea socială a lor, a fost adoptarea Legii nr.382-XV din 19 iulie 2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor. Legea consfințește un șir important de drepturi ale persoanelor care aparțin unei minorități naționale. Remarcăm că, prevederile art.4 alin.(1) din Legea nr.382/2001 garantează persoanelor ce aparțin minorităților naționale drepturi egale în fața legii și la protecție egală în fața legii. Astfel, Legiuitorul garantează tratament egal față de toate minoritățile naționale ce locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova în toate domeniile și aspectele fără a admite favorizarea uneia și/sau discriminarea alteia.

b) Referindu-ne la subiectul abordat în adresarea Consiliului Raional Taraclia menționăm:

Conform Recensămîntului populației din 2004 în Republica Moldova locuiesc: 69,6% moldoveni; 11,2% ucraineni; 9,4% ruși; 3,9% găgăuzi; 2,0% bulgari; 1,9% români și 1,5% alte naționalități. În raionul Taraclia, din numărul total de locuitori (**43154**): moldoveni constituie – 5980; ucraineni – 2646; ruși – 2139; găgăuzi – 3587;

bulgari – 28293; alte naționalități – 509. Din tabelul în care sunt prezentate datele *privind populația după naționalități și localități, în profil teritorial*, observăm că, din 26 de unități administrativ-teritoriale ce fac parte din raionul Taraclia (conform anexei nr.3 la Legea nr.764-XV din 27.12.2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova), doar în 8 unități majoritatea populației constituie persoanele de etnie bulgară, în celelalte numărul majoritar al populației fiind format din moldoveni, ucraineni, ruși și găgăuzi.

Conform Convenției-cadru statele semnatare se obligă: să asigure condiții care să permită folosirea limbii minoritare; să ia măsuri în domeniul educației, de a încuraja cunoașterea culturii, istoriei, limbii și religiei minorităților naționale; să promoveze șansele egale de acces la educația de toate nivelurile pentru persoanele aparținând minorităților naționale; să recunoască dreptul persoanelor aparținând unei minorități naționale de a înființa și administra propriile instituții private de educație și formare, etc.

În adresarea sa, Consiliul raional Taraclia menționa că, populația bulgară se bucură în permanență de susținerea din partea statului în vederea păstrării identității, limbii, culturii și tradițiilor etniei bulgare. Se specifica că, actualmente pe teritoriul raionului funcționează Universitatea de Stat din Taraclia „Grigorii Țîmbilac”; activează teatrul bulgăresc „Смешен петък”; se efectuează transmisiunile în limba bulgară la radio și televiziune; în licee și colegii se predă limba maternă (bulgară). Mai mult ca atât, emisiuni în limba bulgară au loc și la posturile instituției publice naționale a audiovizualului Compania „Teleradio Moldova”.

Prin urmare, constatăm că, obiectivele propuse de către conducerea Republicii Moldova prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.79 din 30.03.1992 cu privire la unele măsuri pentru dezvoltarea culturii naționale bulgare și în Hotărîrea Guvernului nr.428 din 23.06.1992 cu privire la dezvoltarea culturii naționale a populației bulgare din Republica Moldova nu numai că au fost atinse, dar și se dezvoltă în continuare.

Astfel, prin șirul de măsuri întreprinse în vederea susținerii și respectării drepturilor minorităților naționale, Republica Moldova își îndeplinește obligațiile pe care le-a asumat atât față de comunitatea internațională, cât și față de reprezentanții tuturor etniilor care locuiesc pe teritoriul său.

Prin înlăturarea formelor de discriminare, de privilegieri și de ierarhizare valorică, cetățenii sînt egali între ei, egalitatea fiind și una dintre condițiile libertății, dreptății și păcii în lume.

În contextul celor expuse mai sus, călăuzindu-ne de prevederile art.4 din Convenția-cadru care statuează că statele semnatare garantează fiecărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul la egalitate în fața legii și la egala protecție a legii, iar orice discriminare din motivul apartenenței la o minoritate națională este interzisă, fapt reconfirmat de prevederile art.4 din Legea nr.382/2001, ținînd cont de datele prezentate în urma Recensămîntului populației 2004, considerăm

că, în condițiile date, *acordarea raionului Taraclia unui statut special, poate fi tratat de către alte minorități naționale ce locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova, drept favorizare a unei minorități naționale față de altele, aducând atingere principiului egalității în drepturi a persoanelor.*

2. Reieșind din conținutul prezentului proiect de lege constatăm că, scopul principal al acestuia este voalat sub o normă generală care, în opinia noastră, poate duce la crearea disensiunilor în societate pe viitor. Totodată, nu este exclus faptul că posterior adoptării proiectului de lege supus avizării, pot apărea și alte demersuri din partea consiliilor raionale prin care să se solicite acordarea raioanelor acestora „statut-special”.

Tot aici, atragem atenția la faptul că, nici în conținutul proiectului de lege și nici în nota informativă **nu se conțin careva referințe/trimiteri la modul, subiecții, precum și criteriile care urmează a fi luate în calcul la aprecierea gradului de semnificație/importanță a unui raion față de celelalte**, în vederea acordării unui statut special.

3. Potrivit lit. d) a art.20 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”. Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului, în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Din conținutul notei informative nu rezultă faptul că ar fi fost făcută **o estimare a cheltuielilor** sau ar fi fost efectuate anumite calcule economico-financiare.

4. Conform art.58 din Regulamentul Parlamentului proiectele de acte legislative și propunerile legislative înaintate de deputați se remit Guvernului spre avizare.

Necesitatea avizării proiectului de către Guvern reiese și din faptul că, realizarea proiectului va atrage unele modificări la bugetul de stat, iar conform art.131 alin.(4) din Constituție orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, pot fi adoptate numai după ce sînt acceptate de Guvern.

5. Organizarea și funcționarea administrației publice locale și relațiile în cadrul sistemului administrației publice de diferite niveluri se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale și consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

Cadrul general de reglementare a descentralizării administrative pe baza principiilor de repartizare a competențelor între autoritățile publice a fost stabilit prin Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28 decembrie 2006, care determină obligativitatea consultării autorităților administrației publice locale în procesul de elaborare, adoptare sau modificare a legilor sau altor acte normative referitoare la organizarea și funcționarea administrației publice locale.

Prin urmare, potrivit prevederilor art.8 alin.(1) din Legea nr.435/2006, se impune **consultarea autorităților administrației publice locale** pe marginea proiectului supus avizării.

III. Cu referire la textul proiectului de lege nemijlocit expunem următoarele raționamente.

Prin conținutul articolului unic al prezentului proiect de legea se propune completarea art.11 din Legea 764/2001 cu un nou alineat (1).

Ținem să menționăm că, conform art.35 alin.(4) din Legea nr.780/2001 în cazul completării actului legislativ cu unul sau mai multe elemente structurale, acestea primesc numărul elementului (în cazul dat alineatului) după care se adaugă și indicii respectivi. Reieșind din această normă, remarcăm că, completarea propusă de către autorii proiectului de lege nu poate fi acceptată în modul în care a fost expusă în proiect. Conform tehnicii legislative, art.11 din Legea nr.764/2001 urmează a fi expus într-o nouă redacție, în cuprinsul căruia, propunerea autorilor se va situa la alin.(1).

În contextul celor expuse, remarcăm necesitatea revizuirii și redactării, atât a titlului cât și a conținutului proiectului de lege pentru completarea articolului 11 din Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova integral, în vederea ajustării conținutului acestuia la exigențele tehnicii legislative, precum și a prevederile Legii nr.780/2001.

Oportunitatea examinării acestuia urmează a fi decisă de către Parlament.

Ion CREANGĂ
Șef Direcție

ex: E. Geru
tel: 268-482